

Prof. Dr. Cyril Horáček.

K šedesátým narozeninám.

Dr. Jos. Gruber.

Dne 7. listopadu dožívá se prof. Dr. Cyril Horáček svých šedesátých narozenin. Když se před lety blížila jeho padesátka, vyslovil přání, aby nebyla oslavována, a kdybychom se ho dnes tázali, jistě by svým stručně odmítavým způsobem prohodil, aby chom počkali až do jeho sedmdesátin. A vskutku jeho životní svěžest, jeho bystrý duch, jeho kritická soudnost, jeho druhdy šířavý sarkasmus, jeho řečnický elan ukazují, že jeho tělesné a duševní síly nejen nejsou na sestupu, nýbrž jako by rostly s novými a novými úkoly na ně vkládanými. Právě poslední léta popřevratová nahrnula na prof. Horáčka tolik mnohostranných nároků, že jen muž neochablé životní energie a pružnosti i neobyčejné pile jim všem může dostáti. Při tom životní a vědecká jeho dráha nikterak nebyla tak snadná, jako u leckterého z mladších jeho soudruhů, a jeho neobyčejná skromnost bránila mu nadto tlačiti se jakkolivěk v popředí a domáhati se jakýchkoliv uznání nebo předností, jichž by si nebyl tvrdou přičinlivostí předem dávno zasloužil.

Prof. Dr. Cyril Horáček narodil se dne 7. listopadu 1862 v Praze. Vystudoval akademické gymnasium v Praze a po maturitě vstoupil na právnickou fakultu pražské české university, kde r. 1886 povýšen byl na doktora veškerých práv. Byl potom po odbyté jednoroční soudní praxi advokátním koncipientem v Hradci Králové a v Praze, až r. 1889 stal se koncipistou a r. 1890 tajemníkem městské spořitelny v Praze.

Již v tomto úřadě — přicházejí v živý praktický kontakt s důležitými stránkami českého života hospodářského — využíval volných chvil od úředního zaměstnání jemu zbývajících k pilným odborným studiím, jejichž plody objevují se od r. 1892 v řadě prací theoretických i hospodářsko-politických. Od samého počátku pak obírá si Horáček vedle otázek národněhospodářských za předmět svého badání tytéž hospodářskosociální problémy, kterým zůstává věrným až do dob nejposlednějších. Jsou to otázky měny a cedulového bankovníctví, otázka agrární a otázky mzdové a vůbec sociální.

Je jistě zajímavé, že mladý adept vědy národohospodářské, mající hojnou příležitost obeznámovati se v úřadě s leckterými stíny našeho vývoje hospodářského, začíná svoji literární činnost anonymní výzvou k naší hospodářské emancipaci v týdeníku

určeném k hájení českých menšin v uzavřeném území, a rovněž anonymní brožurou »Naše hospodářské nedostatky«, v níž bystrým talentem pozorovacím odkrývá závady, jaké v národohospodářském rozvoji českého národa způsobuje jednostranné převládání zájmů politických: chorobné politikářství, přílišné rozbujnění kultu politiky způsobilo nejen politické naše oslabení, nýbrž i opoždění naše v moderním závodění hospodářském; v zemědělství našem vyniká značný počet velkostatků a obrovská jich rozloha, latifundie pohlcují drobné usedlosti, střední a drobné rolnictvo — kořen národa — se zadlužuje, maloživnostnictvo naše stůně všeobecnou chorobou sociální, český obchod je dosud v plenkách, také velký průmysl v našich zemích patří z nemalé části Německu, podobně bankovníctví, pojišťovny, železnice atd. — To vše bylo od té doby mnohokrát řečeno a je dnes politickým převratem do značné míry odčiněno; ale tehdy byl to prvý úplný obraz naší české situace národohospodářské.

Podobný nacionalistický tón, otevřeně zaznívající, dal Horáček i pozdějšímu svému pojednání »o zásadě soukromohospodářské a centralisační v cedulovém bankovníctví se zřetelem na Rakousko-uherskou banku« v »Naší Době« r. 1896. Co zde Horáček navrhoval, bylo po fiasku česko-národní kampaně z let 1886. o uplatnění českých zájmů ve správě Rakousko-uherské banky opravdu hotovým kacírstvím: naproti dualismu banky chtěl úplnou decentralisaci »na veřejnoprávním základě zřízením samostatných veřejnohospodářsky organisovaných bank cedulových pro jednotlivé zemské skupiny říše«, jejichž samostatnost by »provedena býti musila do všech důsledků jak co do správy a organisace, tak co do působnosti a obchodů«. »Zřízení každé jednotlivé banky by spočívali musilo na vlastních stanovách se samostatným ředitelstvem, vlastními filiálkami, vlastní úhradou kovovou, vlastními bankovkami«, společnými záležitostmi by zůstaly v Rakousku pouze normy o úhradě kovové a úhradě bankovní, a maximum kontingentu bankovek pro každou jednotlivou z nich.

Požadavky tyto se nutně jevily utopistickými, zvl. s hlediska politického, a že decentralisace banky Rakousko-uherské jest otázkou především politickou a to otázkou první politické důležitosti, zdůrazňoval v první řadě Horáček sám.

Téhož roku, co pod značkou A. Z. vydal »Naše hospodářské nedostatky« jako III. svazek tehdejší knihovny Rozhledů Pelcových, uveřejnil Dr. Horáček, a sice nákladem vlastním, svůj první větší spis: »Příspěvek k otázce agrární«, populárněvědecké to pojednání o hlavních problémech moderní agrární otázky se zvláštním zřetelem k poměrům tuzemským, jak sám je charakterisuje, skromný pokus o částečnou nápravu agrárních poměrů našich za tehdejší těžké krise zemědělské. Spisem tímto Horáček po prvé obrátil se k otázce, která se potom stala jednou z největších jeho vědeckých lásek a v níž zjednal si nejenom zásluh literárních, nýbrž i neocenitelné zásluhy praktickopolitické, k otázce agrární. Následoval

v tom svého učitele Dra Albína Bráfa, který rovněž (vedle otázek theoretických) bral si za převážný předmět své badatelské práce i praktického působení problémy agrární.

Zatím došlo však k jakési odbočce v Horáckově činnosti literární. R. 1896 vydal, k této práci Bráfem podnícen, v rozpravách České akademie věd a umění »Počátky českého hnutí dělnického«, spis, který — znamená skutečné obohacení skrovné tehdy sociálně-historické literatury — ukazoval vedle přísné vědecké kritičnosti zároveň živosti a plastičnosti výkladů vzácné nadání historicko-deskriptivní. Autor obral si za předmět vyličití první, třídním uvědoměním nesené hnutí českoslovanského dělnictva, které v druhé polovici let 1860. ještě bez jakéhokoliv zásadního odporu proti platnému řádu společenskému vznikalo zcela ještě v duchu ideí Schultze-Delitzschovských a jejich anglických předchůdců, ale v málo letech po úplném fiasku všech podniků s nadějemi příliš sanguinickými zakládaných zabočilo do kolejí sociálnědemokratických. Spis Horáckův vyšel právě po 25 letech od tohoto obratu v době, kdy počínalo opět nové období českého hnutí dělnického i vůbec období aktivního spolupůsobení dělnictva ve sborech zákonodárných. Avšak opět celé čtvrtstoletí od Horáckových »Počátků českého hnutí dělnického« uplynulo, aniž přineslo jim pokračování vůbec, ba ani z kruhů organisovaného dělnictva samého, ani ze sociálnědemokratické inteligence.

R. 1898 habilitoval se Horáček na podkladě spisu »Nauka o mezdním fondu« jako soukromý docent národního hospodářství na právnické fakultě české university. Bylo mu v té době již 36 let a měl za sebou již uznávanou činnost literární. Tehdejší doba nebyla universitním docenturám příznivá. Po první příznivé »konjunkturu« let 1880. — příprav a obsazování učitelských stolic nově zřízené české university — kdy Kaizl se stal univ. docentem v 25. roce a mimořádným profesorem ve 29 letech věku, Bráf ve 26 letech docentem a v 31 letech profesorem mimořádným a v 39 letech věku řádným, nebylo pro učitelský dorost vysokoškolský vůbec na dlouho vyhlídek. Docentu-právnickovi kynula dlouhá řada let úmorného dvojího zaměstnání, výdělkového, existenčního v úřadě, vědeckého, nehonorovaného a ve vlastním úřadě nelibě a úkosem viděného na universitě. To platilo zejm. i o politické ekonomii. Teprv dlouholeté odcizení se Kaizlovo činnosti učitelské poslanectvím na říšské radě a potomním úřadem ministerským přimělo fakultu a zvl. Bráfa, který nesl po léta obětavě samojediný břímě přednášek, seminářů, zkoušek, referátů atd., postaratí se o náhradu. Pochopitelně padl zřetel na Horáčka.

Horáček habilitoval se skutečně r. 1898 jako docent pro celý obor politického hospodářství monografií »Nauka o mezdním fondu«. Je to spis theoretický o nauce, která byvši po dlouhou dobu mocnou oporou proti všem snahám o zlepšení hospodářského stavu dělnictva, ať svépomocí, ať zásahem státním, novější teorií národohospodářskou ovšem zdála se již nadobro odbyta. Přes to nebylo,

jak jsme již ve svém tehdejší referátě (str. 111 O. N. 1897) poznamenali, osvětlení a systematické vyvrácení jejích základů nikterak nevčasno, zvláště u nás, kde ne sice nauka sama, ale leckteré její důsledky pro praxi sociální dosud zde onde strašily. V novější době pak vskutku některé ohlasy této theorie znovu se ozývají. Bohatost myšlenek, přesná logičnost a živý sloh byly přednostmi i tohoto spisu Horáčkova.

V prosinci 1901 byl Dr. Horáček jmenován mimořádným profesorem politické ekonomie na české universitě v Praze s právní účinností od 1. dubna 1902 a v březnu 1907 řádným profesorem ad personam téhož oboru vědného, tedy v 45. roce věku. Až do své resignace na úřad tajemníka městské spořitelny dnem 31. března 1902 byla veškerá, tak hojná vědecká činnost jeho ovocem jeho převeliké píle soukromé vedle plného zaměstnání úředního.

Povoláním jeho na universitu literární činnost Horáčkova pochopitelně ještě stoupla. Z hojných publikací, jež Dr. Horáček uveřejnil za dob své učitelské činnosti, budtež uvedeny alespoň nejvýznačnější. Jsou to r. 1898 »Písemnictví národohospodářské« v Jubilejním památníku České Akademie; roku 1900 samostatný spis »Výminek« v Bibliotéce nauk sociálních a politických a r. 1904 německé zpracování téhož spisu pod názvem »Das Ausgedinge« ve Vídni-Lipsku, jemuž se dostalo příznivého přijetí i u vědecké kritiky německé; r. 1905 po několika kratších pojednáních o bytové otázce a reformě, hledících zejména k poměrům pražským a velkoměstským vůbec, další samostatný spis »Bytová otázka a městská renta pozemková«, v němž spojena šťastně sociální hlediska s nejobtížnějšími problémy theoretickými. R. 1907 vydal prof. Dr. Horáček podle německého rukopisu v knihovně Českého musea zachovaného zevrubný obsah vysoce zajímavé sociální utopie »O nejlepším státě«, kterou jako svůj nejceněnější odkaz zůstavil budoucímu pokolení ušlechtilý kněz Bernard Bolzano. V následujících letech píše prof. Horáček ve spisech německého spolku pro sociální politiku o »obecných podnicích města Prahy a o změnách hodnoty půdy v Praze a v předměstích«, konečně též o otázce zemědělského dělnictva s hlediska mezinárodního, r. 1912 vydává první svazek své široce založené, o rozsáhlou literaturu i statistiku se opírající Učebnice národohospodářské politiky, pojednávající po části úvodní nejprve o politice populační, a r. 1914 jakožto druhý svazek obsáhlou »Politiku zemědělskou a ostatních druhů prvovýroby«. Naše poválečné problémy hospodářské přiměly jej zabývat se zevrubně zvláště otázkou měny, otázkou naší budoucí banky cedulové, drahoty a podobně.

Přehojná jest za téměř třicetileté jeho literární činnosti řada Horáčkových článků v Obzoru národohospodářském, v bývalých Pelclových Rozhledech (v Chrudimi a potom v Praze), v Naší Době, Sborníku věd právních a státních, Osvětě a j., nověji také zvláště hojně v některých listech denních. Seznam význačnějších jeho prací připojen jest na konci této vzpomínky.

Kdybychom měli stručně charakterisovati význam Horáčkův v českém národním hospodářství, řekli bychom, že je spíše než ryzím theoretikem, nejvýznačnějším českým pěstitelem politiky zemědělské a sociální. Do nedávna ještě převážně agrární ráz českého národa s jedné a nadprůměrný význam dělnické třídy v něm s druhé strany způsobily, že oba první českonárodní theoretikové politickoekonomičtí, Bráf i Horáček, obírali se — jak již řečeno, vedle problému hospodářského postavení českého národa — v nejpřednější řadě otázkou agrární a otázkou sociální. Kdežto však Bráf soustřeďoval se v zemědělské politice především na otázky úvěru — a zde opět na problém selského »vybavení dluhového« a úvěru melioračního —, na otázky odborného vzdělání a stavovské organizace rolnické, které v jeho době domáhaly se účinkem poměrů domácích i vnějších nejvýznačnější pozornosti, Horáček od prvních počátků své působnosti vědecké i vůbec literární obral si za předmět svého badání agrární problém jako celek, ať už jde o otázku úvěru a burs, či o zájmové spory mezi průmyslem a zemědělstvím, o rolnický výměnek či o starobní pojištění samostatných zemědělců nebo o otázky dělnictva zemědělského a j. Vrcholným jeho dílem je zde jeho »Politika zemědělská a ostatních druhů prvovýroby«, první úplné, vědecké, soustavné to zpracování veškeré látky moderní politiky agrární s pečlivým podáním odborné literatury a statistiky, které na dlouho zůstane u nás základem veškerého badání zemědělskopolitického.

Prof. Horáček byl však pro naše zemědělství činným i praktický. Spolupůsobil od mnoha let v českém odboru zemědělské rady pro království české, byl členem rolnické rady při ministerstvu orby, řídil ankety o otázkách agrárních, jest původcem hospodářského programu strany agrární. Také politicky je nyní Dr. Horáček činným ve straně agrární, avšak k agrarismu ve smyslu jednostranného sledování zájmů výroby zemědělské a jejích příslušníků má daleko. Přes plné uznání hospodářského i politického významu zemědělské výroby a rolnického stavu vůbec a v českém národě zvláště Horáček je si vždy vědom, že zemědělství je pouze složkou všeho hospodářství národního a že zemědělská politika, theoretická i praktická, vždy musí za cíl míti blaho národa jakožto celku. Velmi důrazně a jistě na určitou adresu stranickopolitickou prohlašuje Horáček v prvním svazku své Učebnice národohospodářské politiky, že »žádná věda, a tedy ani politika národohospodářská, chce-li zachovati si atribut nedotknutelné vědeckosti, nesmí snížiti se na služku pomíjejících zájmů stranických, nesmí býti ani vědou konservativní, ani liberální, ani agrární, ani industriální, ani plutokratickou, ani socialistickou«. Konečně agrární politika Horáčkova nesměřuje pouze k zájmu samostatného stavu rolnického, nýbrž ke blahu veškerého obyvatelstva venkovského, které pro odlišnost poměrů venkovských od městských vyžaduje zcela jiných způsobů řešení než péče o blahobyť obyvatelstva městského. Horáček je zkrátka stou-

pencem směru agrárněsociálního, avšak dle svého zásadního kreda hospodářskopolitického nikoliv propagátorem velkých prostředků, které by podmiňovaly změnu platného řádu právního, zasahovaly hlouběji v poměry majetkové i právní a narážely na protichůdné soukromé zájmy, zakořeněné obyčeje a názory, nýbrž spíše drobných prostředků, které na půdě platného práva a daných poměrů dají se prováděti ne-li soukromým počinem, tedy svépomocnou organizací nebo činností správní, zejm. pozitivní péčí národohospodářskou a sociální.

Také v sociální politice vstoupil Horáček do šlépějí Bráfových. Začal-li Bráf svoji vědeckou dráhu deskriptivní monografií »Studien über nordböhmisches Arbeiterverhältnisse«, k němuž putováním od místa k místu sbíral materiál, Horáček jeho podnětem pokusil se v sociální historii české svými Počátky dělnického hnutí českého, a to s tak skvělým úspěchem, že by jej byl měl pohnouti k dalším pracím hospodářsko- a sociálněhistorickým. Kdežto Bráf zabýval se však dále v sociální politice především problémy sociálněpojišťovacími a zejm. pensijním pojištěním úřednickým, jehož byl referentem v panské sněmovně, Horáčka zajímá především bytová otázka velkoměstská.

Horáčkova literární činnost zasáhala plodně i v jiné směry vědění národohospodářského. Čtenářům t. l. jsou známy četné jeho statí z oboru politiky měnné a bankovní stejně jako literárně historické jeho články o Bráfovi, F. L. Riegrovi a E. Steinbachovi, jiné odborné jeho články zřejmy jsou z připojeného chronologického přehledu.

Vedle své učitelské a literární činnosti působil prof. Dr. Horáček vydatně i při různých anketách národohospodářských a finančně politických, byl již za Rakouska členem různých poradních a správních sborů odborných, zvláště zemědělských, sociálně politických a statistických v Praze a ve Vídni. Po dosažení naší státní samostatnosti byl členem prvního revolučního národního shromáždění a po provedených prvních volbách do národního shromáždění 1920 jest členem senátu, jehož byl prvním předsedou. V létě r. 1919 byl druhým ministrem financí čsl. republiky. V zákonodárných sborech, jichž jest členem, nad jiné ceněna jest jeho kritičnost, rozvaha a střizlivost, jeho bystré úsudky zejm. v otázkách měnových a daňových, četné jeho iniciativní návrhy, zejm. i ve věcech kulturních, i — last not least — vybroušená, skvělá forma jeho řečnických projevů.

Prof. Horáčkovi dostalo se tak po převratu konečně veřejného uznání a postavení, jakého svojí pilnou a úspěšnou prací, nadáním a věděním dávno již zasluhoval. Necht mu nynější stálá jeho fyzická i duševní pružnost ještě dlouhá léta umožní působiti ve vědě, škole a životě veřejném k hospodářskému i kulturnímu rozvoji našeho národa i státu!

**Chronologický přehled knižních a význačnějších časopiseckých prací
prof. Dra Cyrila Horáčka.**

- Emancipujeme se hospodářsky. Česká Stráž 1892.
 Naše hospodářské nedostatky. Knihovna Rozhledů, svaz. III. 1894.
 Návrh zákona o splátkovém prodeji. Právník, roč. XXXIV.
 Důsledky zlaté měny. Rozhledy 1894.
 Německá sociální demokracie a rolnictvo. Rozhledy 1895.
 Příspěvek k otázce agrární. Praha 1894.
 K otázce kartelové. Obzor národohospodářský, ročník I. 1896.
 O zásadě soukromohospodářské a centralisační v cedulovém bankovníctví. Naše Doba 1896.
 Dnešní agrární hnutí. Naše Doba 1896.
 Počátky českého hnutí dělnického. Praha 1896. Rozpravy České akademie pro vědy, slovesnost a umění, ročn. V. čís. 3.
 O návrhu V. Tilla na monopol chlebový. Zprávy společnosti pro vědy státní a sociální. V Praze 1896.
 Zur Frage der Creditreform. Das Leben, ročník I. Vídeň 1897.
 Náhradní dělnická organizace. Rozhledy 1894.
 Nauka o mezdním fondu. Praha 1898.
 Pisemnictví národohospodářské. Památník České Akademie 1898.
 Úkoly bank cedulových. Obzor nár.-hosp., ročník III. 1898.
 Úkoly ethiky v národním hospodářství. Alétheia 1898.
 Boj proti kathedrovému socialismu. Obzor nár.-hosp., ročník IV. 1899.
 Landwirtschaftliche Börsen. Sborník Geschichte der oesterreichischen Land- und Forstwirtschaft und ihrer Industrien 1848—1898. Vídeň 1899.
 O důležitosti národního hospodářství pro praktického právníka. Sborník přednášek z oboru věd právních a státních, Praha 1899 (přeloženo do chorvatštiny Radičem).
 Oprava akciového zákona. Rozhledy 1899.
 Hospodářský podklad ženské otázky. Rozhledy, ročník IX. Praha 1900.
 Výminek. Bibliotéka sociálních a politických nauk, Praha 1900.
 Bernstein a marxismus. Rozhledy 1900.
 Albin Bráf, jeho působení literární a učitelské. Obzor nár.-hosp., ročník VI. 1901.
 Pokrok a reakce národního hospodářství. Rozhledy 1901.
 Otázka pojišťování v zemědělství. Přednáška ve sdružení českých zemědělců, Hlas Národa 1901.
 České hnutí agrární. Obrana zemědělců, ročník V. 1901.
 K otázce bytové ve velkých městech. Sborník věd právních a státních, ročník II. 1902.
 Zájmy zemědělství a průmyslu. České listy hospodářské, ročník XI, 1903.
 Riegrův význam pro české pisemnictví národohospodářské. Obzor nár.-hosp., ročník VIII. 1904.
 Otázka dělnických bytů a pokusy o její řešení u nás. Politická knihovna Hlasu Národa, svazek VII. Praha 1903.
 K ažiové theorii úrokové. Sborník věd práv. a stát, ročník III. 1904.
 Oprava domovní daně. Referát na anketě o opravě domovní daně ve Vídni 1903. (Hlas Národa 1903.)
 Das Ausgedinge. Vídeň-Lipsko 1904.
 Příspěvek k otázce přírážkové. Sborník věd práv. a stát. ročník IV. 1904.
 Bytová otázka a městská renta pozemková. Knihovna Sborníku věd práv. a stát. 1905.

- Několik dat o hospodářských a sociálních poměrech pražských. Obzor nár.-hosp., ročník X. 1905.
- Emil Steinbach. Obzor nár.-hosp., ročník XII. 1907.
- K otázce bytové. Pražská lidová revue 1907.
- Pro reformu bytů. Národní hospodář, ročník II. 1907.
- Bolzanův nejlepší stát. Sborník věd právních a státních, ročník VII. 1907.
- Die Gemeindebetriebe der Stadtgemeinde Prag. Schriften des Vereins für Socialpolitik, svazek 130, sešit I.
- Bernhard Bolzano und seine Utopie. Archiv für Geschichte des Socialismus, svazek II., sešit I.
- Die landwirtschaftliche Arbeiterfrage vom internationalen Standpunkte.
- Die Bodenwertbewegung in Prag und Vororten. Schriften des Vereins für Socialpolitik, svazek 95.
- K otázce stěhovavého dělnictva zemědělského. Pražská lidová revue 1908.
- Letošní schůze spolku pro sociální politiku. Obzor nár.-hosp., ročník XIV., 1909.
- Albín Bráf. Právník, ročník LI.
- O vědeckém významu Albína Bráfa. Sborník věd právních a státních, ročník XIII.
- Albín Bráf. Almanach akademie 1912.
- Albín Bráf. Statistische Monatschrift, Neue Folge, ročník XVII.
- Albín Bráf, badatel a učitel. Obzor nár.-hosp., ročník XVI.
- Albín Bráf. Vlčkova Osvěta 1911.
- K otázce vybavení dluhového. Právník, ročník LI.
- Povšechný význam bytové otázky. Praha 1911.
- Učebnice národohospodářské politiky. I. Část úvodní a politika populační. Praha 1912. — II. Politika zemědělská a ostatních druhů prvovýroby. Praha 1914.
- Za národním a hospodářským ozdravením. České Slovo 1912.
- Meze vzdělání vysokoškolského. Sborník věd právních a státních. Ročník XIII. 1913.
- Kniha o amerických Slovanech. Obzor nár.-hosp., roč. XVIII. 1913.
- O některých jednostranných heslech zemědělských. Venkov 1913.
- Věda národohospodářská a soukromohospodářská. Obzor nár.-hosp., ročník XVIII. 1913.
- O povaze spořitelny a jejích úkolech v životě hospodářském. Spořitelní obzor 1913.
- Trochu národní a hospodářské retrospektivy. Vlčkova Osvěta, 1914.
- O pronikání živlu veřejnoprávního v novodobém životě právním. Sborník věd právních a státních, ročník XV. 1914.
- Banky. Obzor nár.-hosp., ročník XXIV. 1919.
- Má býti budoucí naše banka cedulová státní nebo akciová? Obzor nár.-hosp., ročník XXV. 1920.
- Ještě o naší budoucí bance cedulové. Obzor nár.-hosp., ročník XXV. 1920.
- Referát o drahotě na šesté plenární schůzi mezinárodní parlamentní konference obchodní. Brusel 1920.
- Co bude s naší měnou? Obzor nár.-hosp., ročník XXVI. 1921.
- Zakrytá inflace. Obzor nár.-hosp., ročník XXVI. 1921.
- Dvojitá měna papírová a zvýšení peněžní jednotky. Obzor nár.-hosp., ročník XXVI. 1921.
- Články ve slovnících: Das Ausgedinge, Oesterreichisches Staatswörterbuch Mischler-Ulbrich, II. vyd. Renta, Ottův slovník naučný, díl XXI.